

Abstrakt

Ochrana lidského plodu

Tato diplomová práce se zabývá ochranou lidského plodu v českém právním řádu, a to jak z mezinárodně právního hlediska, tak i na úrovni ústavního práva, práva trestního i práva soukromého a zabývá se i specifickou úpravou v jednotlivých zákonech speciálních, jako je zákon o umělém přerušení těhotenství nebo také nový zákon o specifických zdravotních službách. Významnou část právního výkladu taktéž tvoří judikatura jak mezinárodních, tak vnitrostátních soudů, která se zabývá ochranou lidského plodu.

Tato práce se zaměřuje na ochranu lidského plodu komplexně a má tvořit komparativní materiál, který srovnává ochranu lidského plodu v jednotlivých oborech práva. Rozbor jednotlivých problémů a institutů spojených s ochranou lidského plodu tak není zcela vyčerpávajícím, nýbrž se zaměřuje především na ochranu a postavení lidského plodu v jednotlivých úpravách.

Ochrana lidského plodu představuje velmi rozporuplné téma, které nabízí spoustu otázek k řešení a k debatám na něž se tato práce snaží reflektovat a zhodnotit je z hlediska současného právního stavu a stavu společnosti. Historicky nikdy nebyl přístup k existenci potencionálního lidského života zcela jednotný, v různých kulturách byl a je vnímán zcela odlišně. Postavení lidského plodu je ovlivňováno náboženským i morálním vnímáním společnosti a samozřejmě je také ovlivněno vývojem reprodukční medicíny.

Úvodní část této práce je věnována rozboru a určení časového rozmezí, kdy můžeme mluvit o existenci lidského plodu a o jeho ochraně. Momentů, do kterých lze položit začátek ochrany lidského plodu nacházíme ve vývoji plodu hned několik. Patří mezi ně především okamžik početí, následně okamžik usazení oplozeného vajíčka v těle matky či až pozdější období těhotenství. Zvláštní pozornost pak zasluhují i lhůty, které stanoví hranice přípustnosti umělého přerušení těhotenství dle zákona o umělém přerušení těhotenství, a které jsou z praktických důvodů počítány ještě od doby, kdy ještě nedošlo ani k početí. Více než o začátku ochrany lidského plodu se vedou debaty o konci ochrany nového jedince jako lidského plodu a počátku ochrany jako člověka. Tímto momentem může být, jak počátek porodu, tak moment kdy dítě začne opouštět tělo matky či až první samostatné nadechnutí. Tato práce dochází k závěru, že v posuzování počátku i konce ochrany lidského plodu je vždy třeba vycházet z účelu a výkladu konkrétně aplikovaného zákona.

V další části se tato diplomová práce zabývá právním postavením lidského plodu z hlediska střetu práv matky a nenarozeného dítěte a nadále pak i specifickým postavením embrya in vitro.

Hlavní část práce tvoří rozbor ochrany a postavení lidského plodu dle jednotlivých oborů práva. Práce se zprvu zabývá úpravou v mezinárodních smlouvách o lidských právech a judikaturou s těmito smlouvami související. Následuje rozbor z hlediska ústavního práva, konkrétně pak z pohledu čl. 6 odst. 1 věty druhé Listiny základních práv a svobod. Samostatná kapitola je věnována úpravě interrupcí, které s ochranou lidského plodu úzce souvisí a ovlivňují jeho existenci. Důraz je především kladen na hodnocení ochrany lidského plodu v porovnání s právem matky na svobodném rozhodování o svém těhotenství a rodičovství. Další kapitola rozebírá plod a jeho ochranu prostředky trestního práva, které tento plod chrání zejména prostřednictvím těhotenství ženy a také prostřednictvím ochrany před zásahy a manipulací s lidským genetickým materiálem. Z pohledu občanského práva se práce zabývá především ochranou majetkových nároků lidského plodu jako nascitura a statusem věci embrya in vitro.

V závěrečné části se práce zaměřuje na řešení specifických problémů spojených s ochranou prenatálních forem života. Práce se tak zabývá konkrétně asistovanou reprodukcí, problematikou těžce malformovaných plodů a prenatální diagnostiky a také institutem náhradního mateřství.

Tato práce tak zapracovává předpisy o ochraně lidského plodu napříč celým právním řádem včetně judikatury a nové zákonné úpravy, která v době vypracování této práce ještě nenabyla účinnosti.